

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Pluimveehouderij 'Het Anker', Tolsestraat te Dodewaard, gemeente Neder-Betuwe

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport en de aanvulling daarop

17 november 2011 / rapportnummer 2371-74

1. Oordeel over het MER en de aanvulling daarop

Het Anker V.O.F. is voornemens haar pluimveebedrijf met 170.000 leghennen aan de Tolsestraat 12 te Dodewaard te wijzigen. In de nieuwe situatie:

- worden 2 bestaande stallen van nieuwe inrichting voorzien;
- wordt in 2 bestaande stallen de dierbezetting verlaagd;
- wordt 1 nieuwe stal gerealiseerd.

In de nieuwe situatie zullen er totaal 167.000 leghennen worden gehouden op een volière-systeem. Hiervoor wordt bij het bevoegd gezag, het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Neder-Betuwe een vergunning in het kader van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) voor het onderdeel milieu aangevraagd. Uit het MER blijkt dat tevens een herziening van bestemmingsplan noodzakelijk is om het initiatief te realiseren. Het MER is daarom opgesteld als gecombineerd plan-/project-MER ter ondersteuning van de besluitvorming in deze procedures.

De Commissie¹ signaleerde bij toetsing aan de vastgestelde richtlijnen en de wettelijke inhoudseisen een aantal tekortkomingen, die zij essentieel acht voor het volwaardig meewegen van het milieubelang bij de besluitvorming. De initiatiefnemer heeft daarop aanvullende informatie aangeleverd over:

- de bestemmingsplanherziening;
- het ventilatiesysteem en de emissieberekeningen;
- de referentiesituatie;
- de cumulatieve geurhinder;
- de ligging van en de effecten op de kwetsbare natuurgebieden;
- de gevolgen voor archeologische waarden.

Hoewel de aanvulling extra informatie op bovengenoemde onderdelen bevat is de Commissie van oordeel dat in het MER en de aanvulling samen nog altijd **essentiële informatie ontbreekt** om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in de besluitvorming.

De Commissie constateert dat in het MER en de aanvulling de gebruikte uitgangspunten niet correct dan wel niet navolgbaar zijn, waardoor de uitkomsten van de verspreidingsmodellen voor ammoniak, geur en fijn stof ook niet controleerbaar zijn. Mogelijk zijn de gevolgen voor de leefomgeving daardoor onderschat. Ook is onvoldoende inzicht gegeven in de mogelijke gevolgen voor kwetsbare natuur.

De Commissie adviseert om voorafgaand aan de besluitvorming de ontbrekende informatie alsnog te verzamelen en deze te betrekken bij de te nemen besluiten.

De aanvulling heeft niet ter visie gelegen. Daarom heeft de Commissie geen zienswijzen over de aanvulling in haar advies mee kunnen nemen.

¹ Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via commissiemer.nl onder 'Advisering' of door in het zoekvak het projectnummer in te geven.

In hoofdstuk 2 wordt het oordeel van de Commissie nader toegelicht en worden aanbevelingen gedaan voor de verdere procedure.

2. Toelichting op het oordeel

2.1 Bestemmingsplanherziening

Het MER

In het MER is aangegeven dat dit tevens is opgesteld als plan-MER ten behoeve van een herziening van het bestemmingsplan. Aan een plan-MER worden andere eisen gesteld dan aan een project-MER. Zo moeten onder andere de maximale mogelijkheden² van de bestemmingsplanherziening beschreven worden. Het beoogde bouwblok (volgens milieutekening) biedt nog ruimte voor verdere uitbreiding. In het MER zijn de milieueffecten van deze mogelijke uitbreiding niet beschreven.

De aanvulling

In de aanvulling op het MER is beschreven dat voor het voornemen primair een verandering van de vorm van het bouwblok nodig is, zonder vergroting van het oppervlak. Tevens wordt aangegeven dat de wijze waarop het bouwblok wordt ingericht geen ruimte laat voor verdere uitbreiding binnen dit bouwblok. Hiermee is voldoende onderbouwd dat in het MER is uitgegaan van de maximale mogelijkheden van het bestemmingsplan.

2.2 Het ventilatiesysteem en de emissieberekeningen

Het MER

Ventilatiesysteem

Uit het MER en de milieutekeningen kan niet afgeleid worden of de invoerparameters voor de emissieberekeningen correct zijn. De ontbrekende informatie betreft:

- een beschrijving van het ventilatiesysteem;
- de invloed van het toepassen van warmtewisselaars;
- gegevens over het ventileren van de mestopslag;
- een correcte bepaling van de emissiepunten op basis van bovenstaande informatie;
- een onderbouwing van de uittreedsnelheden van de ventilatielucht.

Gehanteerde emissiefactoren

De verhouding tussen roostervloeroppervlak en strooiselvloeroppervlak in een stal met voliëresysteem bepaalt de te hanteren emissiefactor (per dier) voor de berekeningen. In het MER is uitgegaan van een roostervloeroppervlak van 45–50%, maar dit is niet met gegevens over de maatvoering onderbouwd³. Op de milieutekening staat weliswaar een maatvoering genoemd

² Uit de jurisprudentie blijkt dat bij het beoordelen van de m.e.r.-plicht en bij het opstellen van het MER uitgegaan moet worden van wat het plan maximaal mogelijk maakt, waarbij uitgegaan kan worden van een realistisch maximaal scenario.

³ Het percentage dichte vloeroppervlak is maatgevend voor de ammoniakemissie.

maar voor de stallen G en H is niet duidelijk of de aanwezige “wintergarten” al dan niet continu beschikbaar is als leefoppervlak. Tevens is niet duidelijk of de strooiselruimte onder de stellingen in alle stallen al dan niet continu beschikbaar is voor de dieren. Daardoor is niet aangetoond dat de gehanteerde emissiefactor voor de betreffende stal correct is.

Door het ontbreken van deze informatie kunnen de uitkomsten van de berekeningen van de verspreidingsmodellen voor geur, fijn stof en ammoniak niet op juistheid gecontroleerd worden.

De aanvulling

In de aanvulling op het MER is een beschrijving van het ventilatiesysteem opgenomen en een toelichting op het toe te passen volièresysteem. Deze zijn op een aantal onderdelen niet voldoende onderbouwd of inzichtelijk. De tekortkomingen betreffen:

- een berekening waaruit blijkt hoe de verhouding roostervloer/strooisel is bepaald, rekening houdend met de eventuele beschikbaarheid van de “wintergarten” en strooiselruimte onder de stellingen;
- inzicht in de bepaling van het emissiepunt per stal (rekening houdend met de plaats van de warmtewisselaar);
- er is uitgegaan van verspreid staande ventilatoren, zonder rekening te houden met het uitstroomoppervlak van de stofbakken achter de ventilatoren. Er dient hier met een gewogen gemiddelde van het uitstroomoppervlak en de daarbij behorende uittreedsnelheid gerekend te worden.

Hierdoor is niet voldoende onderbouwd of de beoogde emissiearme huisvestingssystemen voldoen aan de omschrijvingen zoals ze in de Regeling ammoniak en veehouderij zijn opgenomen. Daarmee is niet duidelijk of de gehanteerde emissiefactoren voor ammoniak, geur en fijn stof correct zijn. Tevens zijn de uittreedsnelheden van de ventilatielucht en het emissiepunt niet correct. Dit leidt tot verkeerde uitkomsten van de verspreidingsmodellen, waardoor de gevolgen voor de omgeving niet juist beschreven zijn.

De Commissie adviseert om:

- de verhouding tussen rooster- en strooiseloppervlak te verduidelijken, met het oog op de toe te passen emissiefactor;
- op correcte wijze emissiepunten, uitstroomoppervlaktes en uittreedsnelheden te bepalen;
- op basis hiervan de juiste invoerparameters in de gehanteerde verspreidingsmodellen te gebruiken;
- met de uitkomsten hiervan rekening te houden bij de vergunningverlening.

2.3 Referentie en alternatievenvergelijking

Het MER

Referentie

In het MER zijn 2 referenties uitgewerkt op basis van de in 2002 verleende vigerende vergunning. In de verleende vergunning⁴ is de keuze van stalsystemen opengelaten. In de vastgestelde richtlijnen voor het MER is aangegeven dat de referentie gebaseerd moet zijn op de werkelijke situatie waarbij het bedrijf tevens dient te voldoen aan de IPPC-richtlijn. Dit betekent dat "ref2" uitgangspunt voor de referentie moet zijn, maar dan nog gecorrigeerd voor de IPPC-richtlijn, met gebruik van de maximale emissiewaarden uit het Besluit huisvesting. Doordat deze correctie niet heeft plaatsgevonden zijn de emissies van de referentie te hoog bepaald en daardoor de gevolgen van de alternatieven onderschat.

Alternatievenvergelijking

Bij het bepalen van de ammoniakemissies voor het MMA is voetnoot 3 uit bijlage 1 van de Regeling ammoniak en veehouderij (Rav)⁵ niet correct toegepast. Hierdoor zijn de effecten van het MMA in de alternatievenvergelijking niet juist.

Bij de onderscheiden alternatieven wordt soms met kortdurende opslag van mest gerekend, soms met langdurige opslag. Omdat dit van invloed is op de milieueffecten moet gekozen worden voor óf kort- óf langdurige opslag, of beiden moeten als afzonderlijk alternatieven worden uitgewerkt.

De aanvulling

In de aanvulling op het MER is de juiste referentie beschreven en is de ammoniakemissie van het MMA correct bepaald. In de aanvulling wordt voor slechts één alternatief een onderscheid gemaakt tussen kort- en langdurige mestopslag en worden voor de referentie twee situaties beschreven, namelijk een met kortdurende en een met langdurige mestopslag. Uit de aanvulling blijkt niet duidelijk welke vorm van mestopslag daadwerkelijk wordt toegepast..

De Commissie adviseert om voorafgaand aan de vergunningverlening duidelijkheid te verkrijgen over welke vorm van mestopslag wordt gehanteerd, zodat daarmee in de besluitvorming rekening kan worden gehouden.

2.4 Cumulatieve geurhinder

Het MER

In het MER wordt de cumulatieve geurbelasting op geurgevoelige objecten weergegeven, maar een overzicht van geurbronnen in een straal van 2 km ontbreekt⁶. Hierdoor is de bere-

⁴ Voor de stallen G en H is in 2002 een vergunning verleend voor of 80.000 legkippen op grondhuisvesting of 80.000 legkippen in volièrehuisvesting.

⁵ De rekenmethodiek, V-stacks gebied, werkt met een bereik van 2 km. rondom het initiatief. Deze afstand moet worden aan gehouden voor het in kaart brengen van de achtergrondbelasting van geur (cumulatieve geurhinder). Hierbij dienen alle veehouderijen, ongeacht het bedrijfssysteem, meegenomen te worden.

kende cumulatieve geurbelasting voor de geurgevoelige objecten in de omgeving niet controleerbaar.

De aanvulling

In de aanvulling op het MER is een kaart van de gemeente Neder-Betuwe opgenomen met daarop de ligging van alle geurbronnen en de belasting op de omgeving. Er is niet volledig tegemoet gekomen aan de gevraagde uitwerking van de beoordeling van het leefklimaat. Hiermee is beperkt inzicht gegeven in de gevolgen voor de kwaliteit van de leefomgeving. Ook is de bijdrage aan de achtergrondbelasting niet geactualiseerd met de uitkomsten uit de aanvulling op het MER. Hierdoor is de bepaling van de cumulatieve geurhinder en het effect daarvan op de kwaliteit van de leefomgeving onvolledig en niet op juistheid te controleren.

De Commissie adviseert voor de vergunningaanvraag de correcte geurimmissies vast te stellen voor zowel de voorgrond- en de achtergrondbelasting.

2.5 Ligging van en effecten op kwetsbare natuurgebieden

Het MER

De Commissie constateert dat in het MER over de Natura 2000-gebieden de volgende informatie ontbreekt:

- de habitattypen en soorten waarvoor de gebieden zijn aangewezen en de instandhoudingsdoelstellingen;
- de huidige staat van instandhouding;
- de locaties van de voor vermisting en verzuring gevoelige habitattypen (er is in het MER alleen gekeken naar de rand van de gebieden);
- de huidige achtergrondconcentraties van vermestende en verzurende stoffen zoals stikstofverbindingen (NO_x en NH_y) en SO₂;
- de kritische depositiewaarden van de betreffende habitattypen;
- de gevolgen van de vermestende en/of verzurende depositie voor de daarvoor gevoelige habitattypen;
- de gevolgen voor het Natura 2000-gebieden “Veluwe” en “Binnenveld”;

De Commissie constateert dat significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden niet op voorhand uitgesloten kunnen worden, mede omdat niet alle Natura 2000-gebieden in de directe omgeving van het initiatief (voldoende) zijn beschreven. Dit betekent dat een Passende beoordeling mogelijk noodzakelijk is. In geval van een plan-MER dient de Passende beoordeling in het MER te worden opgenomen.

De aanvulling

In de aanvulling is een overzichtskaart opgenomen met daarop de ligging en de afstand van de voor verzuring en vermisting gevoelige gebieden tot het voornemen. Een Passende beoordeling is niet opgenomen in het MER. Wel is in de aanvulling opgenomen een “Verklaring van geen bezwaar”, afgegeven door de provincie Gelderland in het kader van de Nb-wet. Echter hierin is alleen gekeken naar de Natura 2000-gebieden “Uiterwaarden Waal” en “Uiterwaarden Nederrijn”. In de aanvulling wordt verder niet ingegaan op de status, de huidige ecologische waarde, de kritische depositie en de mogelijke milieueffecten van het voornemen op deze gebieden. Over de effecten op de Natura 2000-gebieden “Veluwe” en “Binnenveld”

wordt, evenals in het MER, in het geheel niets vermeld terwijl deze wel binnen de invloedssfeer van het initiatief liggen.

De Commissie adviseert voor de vergunningverlening alsnog de effecten op de Natura 2000-gebieden “Uiterwaarden Waal”, “Uiterwaarden Nederrijn”, “Veluwe” en “Binnenveld” nader te beschrijven en te onderbouwen.

2.6 Archeologie

Het MER

In bijlage 11 “Adviesdocument Archeologie” wordt een duidelijke aanbeveling gedaan voor archeologisch onderzoek, alvorens te starten met de bouw van de beoogde uitbreiding. Dit omdat de beoogde uitbreiding in een archeologisch monument ligt met een hoge archeologische verwachtingswaarde. In hoofdstuk 6.8 van het MER wordt deze aanbeveling slechts ten dele overgenomen, zonder dat hiervoor een onderbouwing wordt gegeven.

De aanvulling

In de aanvulling op het MER wordt aangegeven dat er, in overleg met bevoegd gezag, aanvullend archeologisch onderzoek uitgevoerd zal worden alvorens met de bouw begonnen wordt. De uitkomsten hiervan zullen mede bepalend zijn voor de realisatie van het initiatief.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: Het Anker V.O.F.

Bevoegd gezag: college van burgemeester en wethouders van gemeente Neder-Betuwe

Besluit: vergunning op grond van de Wet milieubeheer

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C14.0

Activiteit: aanpassing en uitbreiding van een pluimveehouderij

Bijzonderheden: tevens plan-m.e.r. in verband met bestemmingsplanherziening

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in de Rhenense en Betuwse Courant: 13 januari 2010

ter inzage legging startnotitie: 14 januari t/m 24 februari 2010

adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 6 januari 2010

richtlijnenadvies uitgebracht: 23 maart 2010

inhoudseisen vastgesteld: 16 april 2010

kennisgeving MER in Rhenense Betuwse Courant: 22 juni 2011

ter inzage legging MER: 23 juni t/m 3 augustus 2011

aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 16 mei 2011

aanvulling op het MER ontvangen: 7 oktober 2011

toetsingsadvies uitgebracht: 17 november 2011

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

ing. G.J.H. Elbertsen (secretaris)

ing. W. Hoeve

ir. N.G. Ketting (voorzitter)

ing. M. Pijnenburg

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in de besluitvorming. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer en de eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake, als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, alvorens het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke

aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advisering:

- (2371-20) Het milieueffectrapport (februari/maart 2011)
- (2371-22) RAAP: Archeologisch Advies (27 september 2010)
- (2371-23) Quicksan Natuurwaarden (september 2010)
- (2371-35) Akoestisch onderzoek (20 oktober 2010)
- (2371-37) Aanvraag omgevingsvergunning (datum niet bekend)
- (2371-39) Milieutekening (27 oktober 2010)
- (2371-51) Aanvulling op het MER (7 oktober 2011)

De Commissie heeft geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen.

**Toetsingsadvies over het milieueffectrapport
Pluimveehouderij 'Het Anker', Tolsestraat te Dodewaard,
gemeente Neder-Betuwe en de aanvulling daarop**

ISBN: 978-90-421-3383-9

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

